Obietnica

Maja Elżbieta Cybulska

Czasami ma się ochotę na wiersz, który po prostu porusza serce. Wybrałam „Powrót do Isfahanu” Stanisława Balińskiego, ze zbioru *Wieczór na Wschodzie* (1928).

Powrócisz do Isfahanu, jak wraca pasterz do dolin:

Aleją białych platanów, brzękiem wieczornych mandolin,

Dzwonkami wiernych wielbłądów, idących z dalekich krajów,

Szumem pienistych strumieni, milczeniem ogrodu Rajów.

Zapachem róży wonniejszej od wszystkich kwiatów Gilanu,

I srebrnym cieniem wieczoru – powrócisz do Isfahanu.

Choćbyś nie umiał, nie wiedział i nie chciał – będziesz tam marzył.

Myśli rozwłóczysz, rozdalisz, roztopisz po horyzontach,

Zagubisz się i zachodzisz w miasta sinego trójkątach.

Wśród placów, drzemiących biało, i śpiewających bazarów,

Zapomnisz o biciu serca, zapomnisz o biciu zegarów.

Na to dalekie są miasta, kąpane we wschodnim niebie,

> Żeby w nich błądząc samotnie, poczuć się bliżej siebie.
>
> Niebo się zniży, kopuły zaleje płynnym szmaragdem,
>
> Podasz mu oczy pogodne. Będziesz szczęśliwy. Naprawdę.
>
> (*Wiersze zebrane* 1927-1947, Londyn 1948)

Przy lekturze tego wiersza nie chce się niczego ponad to, co zostało w nim ofiarowane. No może przydałoby się trochę informacji np. że autor pełnił służbę dyplomatyczną m. in. w Teheranie, w latach 1925-1927, a przedtem ukończył studia muzyczne, teoretyczne i kompozycyjne w Wyższej Szkole Muzycznej. Ale to są wszystko okoliczności pomocnicze, spoza tekstu.

W utworze jest „spora orkiestra", bo i brzęk mandolin i dzwonki wielbłądów, szum strumieni, a jeszcze bicie serca i zegarów. To wszystko uwypukla otaczającą ciszę, milczenie (place „drzemiące biało"), zapomnienie. Całość jest tak osobna, tak radykalnie oddzielona od człowieczej aktywności (choć niekiedy ją przybliża), że sprawia wrażenie jakiegoś abstrakcyjnego pejzażu, na innej planecie. Jedynie zwrot do drugiej osoby: powrócisz, rozwłóczysz, roztopisz itd. sprawia, że spostrzegamy czyjąś

obecność.

Kto to jest? Marzyciel zagubiony „w miastach sinego trójkątach”, samotnik, artysta wrażliwy na barwy, na „srebrne cienie wieczoru?, uwiedziony „zapachem róży”, odurzony powietrzem? Jest tu jakaś nieruchomość, zatrzymanie w czasie, wysublimowane przeżywanie momentu zetknięcia z czymś bardzo materialnym, a jednocześnie nieziemskim. Jest jeszcze przejrzystość, nie zdefiniowana konkretynymi określeniami, ale zasugerowana opisem otoczenia. I żadnej drugiej osoby oczywiście nie ma. To tylko chwyt utwierdzający autora w trafności własnych obserwacji.

Wiodą one do znalezienia sensu w życiu. A jest nim poczucie bycia „bliżej siebie”, wejrzenie w głąb. Baliński wnika w stan duszy wędrowcy, romantycznego pielgrzyma, który wchłania niezwykłe zjawiska i medytuje. Znajdując się w ciągłym ruchu, w drodze, jak brzmi tytuł innego wiersza, z tego samego zbioru, konstatuje:

> Cały świat jest ojczyzną. Nie ma krajów obcych,
>
> Tylko czas, co je spaja i dzieli jak chłosta

W końcu okazuje się, że ten świat „jest mniejszy od serca” i ucieczkę z niego zapewnia tylko śmierć. Ale przed ucieczką podróżnik ulega rozmaitym fascynacjom. Roztaczają się przed nim bajeczne widoki, ogarniają wzruszenia. Autor wskrzesza w swoim wierszu ponadczasową ideę dążenia: *Nawigare necesse est. Vivere non est.* I ta nieoczekiwana obietnica. „Będzisz szczęśliwy. Naprawdę”. Osobiście nie wierzę w podobne zapewnienia, ale jeżeli wychodzą one od poety, to chyba warto spróbować mu zaufać.

Czy można się dziwić, że czasami nadchodzi człowieka chętka przeczytania tradycyjnego, poruszającego serce liryku?

Stanisław Baliński, poeta, fot. Wikipedia.